

Helsingin hovioikeuden
toimintakertomus
vuodelta 2023

Sisällysluettelo

Presidentin katsaus	3
Lainkäyttö	5
Lainkäyttötyö tilastojen perusteella.....	5
Muutoksenhaku korkeimpaan oikeuteen	6
Lainkäyttöosastoilla käsiteltävät asiat	6
Asioiden jakaantuminen käräjäoikeuksittain	7
Lainkäyttötyön seuraaminen.....	7
Helsingin hovioikeuden vuonna 2023 julkaisemat ratkaisut (FHOT).....	7
Tietopyyntöjen käsittely	12
Laadun hallinta ja kehittäminen	13
Lainkäytön yhtenäisyys.....	13
Koulutustoimikunta	13
Kansliahenkilökunnan koulutustyöryhmä	14
Yliopistopainotteinen laatuhanke.....	14
Erikoistumistiimit ja vastuutuomarit	15
Tarkastustoiminta.....	16
ICT-asiat	17
Hovioikeuspiirin yhteinen tietopalveluyksikkö	18
Muuta	19
Henkilöstö ja hallinto	19
Henkilöstö ja henkilöstörakenne.....	19
Talous.....	20
Johtoryhmä.....	20
Toimikunnat ja työryhmät.....	20
Työsuojelu ja työhyvinvointi.....	21
Yhteistoiminta hovioikeudessa.....	21
Sivutoimiluvat ja ilmoitus sivutoimesta saadusta tulosta	22
Nimitysmenettely	22
Viestintä.....	23
Mediatuomaritoiminta	23
Lausuntotoiminta.....	24
Liite 1 - Helsingin hovioikeuden tilastoja vuosilta 2019–2023.....	25
Liite 2 - Helsingin hovioikeuden organisaatiokaavio	31

Presidentin katsaus

Vuosi 2023 on ollut tapahtumarikas, täynnä haasteita mutta myös mahdollisuuksia. Viime vuoden toimintakertomuksen alkupuheessa toin esille hovioikeutemme kohtaamia haasteita kuten juttujen ruuhkautumisen, käsittelyaikojen pidentymisen, vaativien juttujen lisääntymisen, resurssipulan ja henkilöstön jaksamisen. Lista oli uuvuttavan pitkä ja ongelmien ratkaiseminen kaikkea muuta kuin selvää. Olimme tulleet ratkaisevaan pisteeseen, jossa vaihtoehtoina olisi ollut jättäytyä virran vietäväksi – Dylan Thomasia mukaillen lähteä lempeästi siihen hyvään yöhön – tai ryhtyä rohkeasti ja ennakkoluulottomasti uudistamaan toimintatapojamme. Valitsimme jälkimmäisen vaihtoehdon.

Jo viime vuoden alkupuheessa mainitsin useita kehityshankkeita, joita hovioikeudessa oli lähdetty viemään eteenpäin. Ilokseni voin todeta, että sama kehitystyö on jatkunut kiihtyvällä vauhdilla vuonna 2023. Tilastomme 30 tai ainakin 60 päivässä julkipantujen juttujen määristä ovat parantuneet kautta linjan. Positiivinen kehitys annettujen juttujen määrissä verrattuna meille saapuneisiin juttuihin on myös jatkunut. Näyttäisi siltä, että saamme jutturuuhkan suunnitellusti purettua noin viidessä vuodessa.

Voidaan hyvällä syyllä kysyä, mikä on saanut aikaan tämän energisoitumisen. Mikäli pitäisi vastata yhdellä sanalla, se olisi Svea. Käänsimme katseemme läntiseen naapuriimme uusien ideoiden saamiseksi, ja halusimme selvittää, mistä Svean hovioikeuden kuuluisa tehokkuus kumpuaa. Järjestimme kehitystyötä varten saaduilla määrärahoilla henkilöstölle seminaarimatkan Tukholmaan, jonka puitteissa toteutettiin Työterveyslaitoksen johdolla pienryhmä- ja seminaarirupeama. Koko henkilöstön osallistaminen kannatti, sillä työn tuloksena saimme runsaasti uusia toteuttamiskelpoisia kehitysideoita. Henkilöstöryhmät ylittävissä hedelmällisissä keskusteluissa ymmärrys kunkin omasta tärkeästä roolista osana yhtenäistä ja toimivaa hovioikeusorganisaatiota varmasti myös kasvoi.

Matka huipentui vierailuun Svean hovioikeudessa, jossa ratkaisut annetaan pääsääntöisesti viikossa pääkäsitteystä. Vaikka nopeutta osaltaan selittää meiltä puuttuva erillinen valmisteluhenkilökunta, höllempi perusteluvaikeus ja muut ruotsalaisen tuomioistuinjärjestelmän erityispiirteet, oli havainto pysäyttävä. Tämä konkretisoi monille jo aiemmin tiedossa olleen tarpeen tiivistää usein varsin seikkaperäisiä tuomioitamme. Tämä oli hyvä tilaisuus palauttaa mieliin terävämmin muutoksenhakutuomioistuimena toimivan hovioikeutemme pääasiallinen tehtävä, joka on kärjäoikeuden ratkaisun oikeellisuuden varmistaminen ja tutkiminen, eikä uusintaoikeudenkäynnin järjestäminen. Lisäksi on usein mahdollista nojautua vahvemmin kärjäoikeuden ratkaisuun. Ilmapiirin muutos tältä osin on ollut selkeästi havaittavissa muutokin kuin tilastoja katsomalla. Laadimme myös ohjeistuksen tuomioiden tiivistämisen edesauttamiseksi.

Vuotta 2023 voisikin kutsua Svean mallin riemuvuodeksi. Koko hovioikeuden ilmapiiri on latautunut toiveikkaalla optimismilla. Loppuvuodesta saatu tieto lisäresursseista vuodelle 2024 ruuhkan purkamiseksi ja kroonisen henkilöstövajeen paikkaamiseksi antoi optimismille myös materiaaliset puitteet. Uudet työntekijät tuovat mukanaan uusia tuoreita ideoita ja toimivat myös uusien toimintatapojen ennakkoluulottomina katalysaattoreina. Vaikka Helsingin hovioikeus on oikeudellisen vakauden ja oikeusvaltioperiaatteen kivijalka, se ei tarkoita

muuttumattomuutta. Nykyajan haasteisiin vastaaminen samalla kuitenkin vakautta, jatkuvuutta ja perinteitä vaalien on hovioikeuden vaativa ja arvokas tehtävä.

Tämän vuoden menestykset eivät olisi olleet mahdollisia ilman eri projekteja eteenpäin viemisten tahojen sekä koko henkilöstön osoittamaa omistautuneisuutta, uutteruutta ja yhteen hiileen puhaltamista. Esitänkin jälleen lämpimät kiitokset kaikille kuluneesta vuodesta!

Helsingissä 25.6.2024

Asko Välimaa
Presidentti

Lainkäyttö

Lainkäyttötyö tilastojen perusteella

Vuonna 2023 kaikkiin hovioikeuksiin saapui yhteensä 7 831 asiaa. Hovioikeuksiin saapuneiden asioiden määrässä on siten tapahtunut hieman laskua vuoteen 2022 verrattuna (7 899). Hovioikeuksissa annettujen ratkaisujen määrä on vuonna 2023 (7 794) laskenut edellisvuoteen verrattuna (7 856 ratkaistua asiaa). Antamatta olevien asioiden määrä (niin sanottu balanssi) on noussut vuonna 2023 alle prosentin viime vuoden tasosta, eli pidempijaksoinen antamattomien asioiden kasvu on saatu hidastumaan.

Helsingin hovioikeuteen saapui 2 842 asiaa vuonna 2023 eli 87 asiaa enemmän kuin vuonna 2022. Helsingin hovioikeuteen saapui noin 36 prosenttia kaikista hovioikeuksiin saapuneista asioista, joka on osuudeltaan 1 prosenttiyksikköä enemmän verrattuna vuoteen 2022. Helsingin hovioikeuden antamien ratkaisujen määrä (2 914) on kasvanut vuodesta 2022 (2 735). Hovioikeudessa vuoden 2023 lopussa vireillä olevien asioiden määrä (2 004) on laskenut noin 70 asialla edellisvuodesta (2 076). Tässäkin useampivuotinen kasvu on saatu hidastumaan ja trendin suunta muutettua vuonna 2023 verrattuna edellisvuosien kasvavaan trendiin.

Pääkäsittelyssä ratkaistujen asioiden osuus kaikista ratkaistuista asioista oli Helsingin hovioikeudessa kertomusvuonna 25,4 prosenttia. Osuus on laskenut edellisvuoteen verrattuna (3,4 prosenttiyksikön lasku). Pääkäsittelyjen yhteenlaskettu tuntimäärä oli noin 5 056. Laskua vuoteen 2022 verrattuna oli noin 427 tuntia. Yli kahdeksan tuntia kestäneitä pääkäsittelyjä oli 161 eli laskua edelliseen vuoteen oli noin 7 prosenttia. Yli 25 tuntia kestäneiden pääkäsittelyjen määrä (26 kpl) oli myös laskenut hieman verrattuna vuoteen 2022 (29 kpl).

Kaikista hovioikeuksiin vuonna 2023 saapuneista asioista jatkokäsittelylupajärjestelmän piiriin kuului 72 prosenttia. Helsingin hovioikeudessa vastaava osuus oli 66,7 prosenttia. Evätyjen lupien osuus oli Helsingin hovioikeudessa noin 55 prosenttia ja kaikissa hovioikeuksissa noin 52 prosenttia.

Helsingin hovioikeudessa annettujen ratkaisujen mediaanikäsitteilyaika vuonna 2023 oli 5,5 kuukautta ja 52,4 prosenttia asioista ratkaistiin kuuden kuukauden kuluessa. Yksinkertaisempi juttukanta pystytään siis edelleen käsittelemään hovioikeudessa melko nopeasti. Vastaavat luvut vuonna 2022 olivat 5,1 kuukautta ja 53,4 prosenttia. Vuonna 2023 keskimääräinen käsittelyaika oli noin 9,3 kuukautta. Pääkäsittelyissä käsiteltyjen asioiden keskimääräinen käsittelyaika oli 18,7 kuukautta. Helsingin hovioikeuden käsittelyajat ovat keskimääräisesti muita hovioikeuksia pidempiä. Käsittelyajat ovat kasvaneet, mikä selittyy osittain ruuhkan ja vanhan juttukannan purkutoimenpiteillä, kun kyseiset jonossa olleet jutut ovat valmistuneet ja siirtyneet tilastoihin.

Asioiden osuus, joissa käsittelyaika on ollut yli vuoden, on edelleen varsin korkea (30,8 prosenttia asioista). Yli vuoden vireillä olleiden asioiden määrä vuoden 2023 lopussa oli 587, joka on laskenut edellisvuodesta (633) yli neljälläkymmenellä asialla.

Vuonna 2023 hovioikeuteen saapui 1 822 rikos- tai pakkokeinoasiaa (64,1 prosenttia) ja 741 riita-asiaa (26,1 prosenttia). Muita asiaryhmiä olivat mm. ulosottoasiat ja hakemusasiat. Kuten vuonna 2022, saapuneiden asioiden yleisin nimike vuonna 2023 oli pahoinpitely (236 asiaa). Pahoinpitelynimikkeellä saapuneiden asioiden määrä oli kasvanut edellisestä vuodesta noin 17 prosenttia. Rikosasioissa yleisimpiä nimikkeitä olivat lisäksi huumausainerikokset, varkauudet, petokset, raiskaukset, ryöstöt, rattijuopumukset ja liikenneturvallisuuden vaarantaminen. Muissa kuin rikosasioissa yleisimpiä asiatyyppejä olivat lapsen huoltoa tai tapaamisoikeutta koskevat asiat (105 asiaa), ulosottovalitukset (62 asiaa) sekä vahingonkorvauksia ja velkomuksia koskevat asiat.

Hovioikeuden antamissa ratkaisuissa kärjäoikeuden ratkaisua ei muutettu 18,5 prosentissa asioista. Kärjäoikeuden ratkaisun perusteluja ja lopputulosta muutettiin muilta kuin epäolennaisilta osin noin 26,1 prosentissa asioista. Tutkimatta jätettiin 3 prosenttia valituksista, ja 2 prosenttia asioista palautettiin kärjäoikeuteen. Asianosaisten välinen sovinto vahvistettiin 1,6 prosentissa asioista.

Toimintakertomuksen valmistuessa Helsingin hovioikeuden vuonna 2023 antamista ratkaisusta yhteensä 15 on julkaistu hovioikeuksien ratkaisutietokannassa Finlexissä (FHOT).

Muutoksenhaku korkeimpaan oikeuteen

Hovioikeus antoi 2 914 ratkaisua aikavälillä 1.1.–31.12.2023. Korkeimmalta oikeudelta haettiin muutosta 618 hovioikeuden kyseisellä aikavälillä antamaan ratkaisuun eli noin 21 prosenttiin ratkaisuihin. Valituslupahakemusten ja valitusten suhteellinen osuus annettuihin ratkaisuihin on kasvanut 1 prosenttiyksiköllä edellisvuodesta.

Vuonna 2023 korkein oikeus myönsi 21 valituslupaa Helsingin hovioikeuden ratkaisemiin asioihin. Korkeimman oikeuden vuonna 2023 antamasta 95 ennakkopäätöksestä 24 koski muutoksenhakua Helsingin hovioikeuden antamasta ratkaisusta (25 prosenttia).

Lainkäyttöosastoilla käsiteltävät asiat

Hovioikeus toimii jakaantuneena viiteen osastoon, joista kaikki käsittelevät sekä rikos- että riita-asioita. Osastolle 5 on keskitetty laajimmat asiat eli lähinnä ne asiat, joissa pääkäsittely kärjäoikeudessa on kestänyt vähintään 15 päivää. Osaston 5 yhteydessä toimii myös ”Nyrkki”-yksikkö, jossa ratkaistaan kiireelliset vangittujen jutut, sekä vastaanottoyksikkö, johon on keskitetty päivystysluonteiset ja yksinkertaiset asiat. Muuten asiat on jaettu tasaisesti neljän osaston kesken kuitenkin siten, että tietyt asiaryhmät on keskitetty tietyille osastoille (rootelit).

Keskitettyjä asioita ovat ensinnäkin sellaiset asiat, joissa Helsingin hovioikeus on yksin toimivaltainen. Tällaiset asiat on hovioikeudessa jaettu yhdelle osastolle ja niitä ovat muun muassa kansainvälistä lapsikaappausta, sotilasrikoksia, pitkäaikaistankien (erityisesti elinkautisvangit) vapauttamista sekä asianajajia ja lupalakimiehiä koskevat asiat. Muita keskitettyjä asioita ovat vuokrasopimusta koskevat asiat sekä ositus-, perintö- ja testamenttiasiat. Myös

konkurssi-, yrityssaneeraus-, yksityishenkilön velkajärjestely-, osakeyhtiölaki- sekä meri- ja kuljetusoikeudelliset asiat on keskitetty omille osastoilleen.

Vuonna 2023 hovioikeuteen saapui 33 ruotsin kielellä käsiteltävää asiaa, mikä vastaa noin 1,2 prosenttia kaikista saapuneista asioista. Ruotsinkielisiä asioita saapui edellisvuoteen verrattuna 11 asiaa vähemmän. Ruotsinkielisten asioiden ratkaiseminen on keskitetty hovioikeuden osastoille 2 ja 4 tiettyjä rooteloituja asioita lukuun ottamatta.

Asioiden jakaantuminen kärjäoikeuksittain

Hovioikeuteen saapuneista muutoksenhakemuksista suurin osa oli peräisin Helsingin kärjäoikeudesta. Vuonna 2023 Helsingin kärjäoikeudesta saapuneita muutoksenhakemuksia oli 1 452 (51,1 prosenttia). Itä-Uudenmaan kärjäoikeudesta muutoksenhakemuksia tuli 679 (23,9 prosenttia) ja Länsi-Uudenmaan kärjäoikeudesta 534 (18,8 prosenttia). Kaikkiin hovioikeuksiin saapuneista asioista 18,5 prosenttia oli muutoksenhakemuksia Helsingin kärjäoikeuden ratkaisusta.

Hovioikeuteen saapuu asioita ratkaistavaksi myös sen oman hovioikeuspiirin ulkopuolelta sekä muualta kuin kärjäoikeuksista, kuten valvontalautakunnasta. Pitkäaikaisvankien vapauttamista koskevat asiat sekä kansainväliset lapsikaappausasiat tulevat puolestaan vireille suoraan hovioikeudelle toimitetulla ja osoitetulla hakemuksella.

Lainkäyttötöön seuraaminen

Lainkäyttötöön tehokkaan järjestämisen edistämiseksi hovioikeus pyytää kolme kertaa vuodessa hovioikeuspiirinsä kärjäoikeuksia toimittamaan tiedot kärjäoikeuden käsiteltävänä olevista suurista jutuista ja niiden arvioidusta käsittelyajasta. Saatujen tietojen avulla mahdollistetaan laajojen asioiden etupainotteinen ja tehokas suunnittelu.

Hovioikeuden presidentti käy kolme kertaa vuodessa keskustelun osastojen johdon kanssa. Keskusteluissa selvitetään osaston työmäärää ja työn jakautumista, asioiden käsittelyvaiheita sekä mahdollisia viipymisiä ja niiden syitä. Keskustelujen tarkoituksena on varmistaa osastojen asianmukainen toiminta ja asioiden viivytyksetön ratkaiseminen.

Helsingin hovioikeuden vuonna 2023 julkaisemat ratkaisut (FHOT)

He/HO:2023:1

Rangaistusmääräys – Oikeudenkäyntimenettely – Poissaolo oikeudesta vastaajana – Kirjallinen menettely – Prosessinjohto

Rangaistusmääräysasian valittajan asiamies oli yhdeksän päivää ennen kärjäoikeuden pääkäsittelyä ilmoittanut sähköpostitse kärjäoikeudelle, etteivät hän tai päämies osallistu istun- tokäsittelyyn. Hän oli pyytänyt ottamaan ennakkovastaukseksi otsikoimansa asiakirjan huomioon asiaa käsiteltäessä ja ratkaistaessa. Valittaja tai asiamies eivät olleet saapuneet kärjäoikeuden pääkäsittelyyn.

Hovioikeus katsoi ratkaisustaan ilmenevin perustein, että käräjäoikeus oli menetellyt virheellisesti ja laiminlyönyt prosessinjohtovelvollisuuttaan, kun se oli jättänyt valituksen osin sil-lensä ja ratkaissut asian osin pääkäsittelyä toimittamatta.

HeIHO:2023:2

Yhdistys – Yhdistyksen jäsenen erottaminen – Yhdistyksen päätöksen moittiminen – Moite-kanteen määräaika – Määräajan alkamisajankohta – Erottamispäätöksen tiedoksianto – Mi-tättömyys – Yhdenvertaisuuden loukkaaminen – Todistustaakka

A ja B oli erotettu yhdistyksen jäsenyydestä sen hallituksen päätöksellä. Yhdistyksen sääntö-jen mukaan päätöksen jäsenen erottamisesta teki yhdistyksen hallitus, eikä päätöksen tiedok-siantamisesta ollut yhdistyksen säännöissä määrätty. A:ta ja B:tä oli kuultu ennen erottamis-päätöstä. Hovioikeus katsoi, että määräaika moitekanteen nostamiselle oli alkanut sähköpos-titse pidetyn yhdistyksen hallituksen kokouksen pöytäkirjan päiväämisestä. Hovioikeus py-sytti käräjäoikeuden ratkaisun A:n ja B:n moitekanteen hylkäämisestä liian myöhään nostet-tuna.

Asiassa A ja B eivät olleet tuoneet esille vertailutapauksia tai -kohtia sen tueksi, että erotta-mispäätös loukkaisi yhdenvertaisuutta. A:n ja B:n erottamisen perusteet ja menettelyt eivät olleet selvästi lain tai yhdistyksen sääntöjen vastaisia eivätkä sellaisenaan ilmentäneet yhden-vertaisuuden loukkaamista. Hovioikeus katsoi asiassa jääneen näyttämättä, että A:n ja B:n yhdenvertaisuutta olisi loukattu, ja pysytti käräjäoikeuden ratkaisun mitättömyyskanteen hyl-käämisestä.

Yhdistyslaki 32 § 1 ja 2 mom. sekä 33 § 2 ja 3 mom.

Oikeudenkäymiskaari 17 luku 2 § 1 ja 2 mom.

HeIHO:2023:3

Seksuaalirikos – Törkeä lapsenraiskaus – Rikosoikeuden ajallinen ulottuvuus – Lievemmän lain periaate – Rangaistuksen mittaaminen

A:n menettely täytti tekohetkellä voimassa olleen rikoslain 20 luvun 7 b §:n (486/2019) mu-kaisen törkeän lapsenraiskauksen tunnusmerkistön. Hovioikeuden tuomiota annettaessa oli tullut voimaan rikoslain 20 luvun uudistus (723/2022). A:n menettely täytti uudistetun luvun 12 §:n 1 momentin mukaisen lapsenraiskauksen tunnusmerkistön, mutta se ei täyttänyt saman luvun 13 §:n 1 momentin mukaisen törkeän lapsenraiskauksen tunnusmerkistöä.

Ratkaisu siitä, johtiko tuomiota annettaessa voimassa olevan lain soveltaminen lievempään lopputulokseen rikoslain 3 luvun 2 §:n 2 momentin tarkoittamalla tavalla, oli tehtävä perus-tuen arvioon asian konkreettisesta lopputuloksesta eli siitä, seurasiko tuomiota annettaessa voimassa olevan lain soveltamisesta lievempi rangaistusseuraamus kuin tekohetken lain so-veltamisesta.

A:n katsottiin syyllistyneen tekohetkellä voimassa olleen lain mukaiseen törkeään lapsenrais-kaukseen, koska uuden lain soveltaminen ei johtanut lievempään lopputulokseen.

RL 3 luku 2 § 1 ja 2 mom.

HeIHO:2023:4

Riittävä rangaistus – Todistelukustannusten korvausvelvollisuus

Hovioikeus katsoi oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 9 luvun 1 §:n ei-rikosoikeudellinen luonne ja lainsäätäjän tarkoitus huomioon ottaen, että todistelukustannusten korvaamista koskevaa säännöstä sovellettaessa rikoksesta tuomitun on katsottava tulleen tuomituksi rangaistukseen myös silloin, kun aikaisempi rangaistus katsotaan riittäväksi seuraamukseksi myöhemmin syyksi luetusta rikoksesta. Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate ei rajoittanut oikeudenkäyntikuluvastuuta koskevaan säännöksen tulkintaa. (Vahvennettu istunto)

HeIHO:2023:5

Valtion korvausvastuu – Aiheeton yhdyskuntapalvelurangaistus – Syyttömästi pidätetyn korvaus – Euroopan ihmisoikeussopimus

Hovioikeuden ratkaisusta ilmenevillä perusteilla katsottiin, että aiheettomasti yhdyskuntapalvelurangaistusta suorittaneella ei ollut oikeutta korvaukseen hänelle aiheutuneesta kärsimyksestä syyttömästi vangitulle tai tuomitulle valtion varoista maksettavasta korvauksesta annetun lain tai vahingonkorvauslain nojalla. Oikeus korvaukseen oli kuitenkin Euroopan ihmisoikeussopimuksen 5 artiklan 5 kohdan nojalla.

HeIHO:2023:6

Seksuaalirikos – Raiskaus – Rikosten yhtyminen – Rikoksen yksiköinti

Vastaaja oli asuntonsa makuuhuoneessa pakottanut asianomistajan sukupuoliyhteyteen muun muassa työntämällä sormensa tämän emättimeen. Sen jälkeen vastaaja oli päästänyt asianomistajan poistumaan makuuhuoneesta, mutta asianomistajan ollessa ulko-oven lähellä pukeutumassa vastaaja oli raahannut hänet takaisin makuuhuoneeseen ja toistanut aiemman menettelynsä. Hovioikeus katsoi vastaajan syyllistyneen yhden raiskauksen sijasta kahteen raiskaukseen.

HeIHO:2023:7

Rangaistuksen määrääminen – Aikaisemmin tuomitun vankeusrangaistuksen huomioon ottaminen

Käräjäoikeus oli tuominnut vastaajan 1 vuoden 3 kuukauden ehdottomaan vankeuteen pahoinpitelyistä ja useista muista rikoksista sekä osin täytäntöönpantavaksi määrätystä jäännösrangaistuksesta. Vastaaja ja asianomistaja hakivat hovioikeudelta muutosta tuomioon. Käräjäoikeuden tuomion antamisen jälkeen vastaaja tuomittiin toisessa oikeudenkäynnissä murhasta elinkautiseen vankeuteen (ns. jälkituomio). Hovioikeus katsoi rikoslain 7 luvun 6 §:n nojalla elinkautisen vankeuden riittäväksi seuraamukseksi myös hovioikeudessa käsiteltävänä olevista rikoksista, kumosi jäännösrangaistuksen täytäntöönpanemista koskevan määräyksen ja vapautti vastaajan suorittamasta rikosuhrimaksua valtiolle.

He/HO:2023:8

Törkeä ampuma-aserikos – Erityisen vaarallinen ampuma-ase – Muuksi esineeksi naamioitu ampuma-ase – Ampuma-ase – Laillisuusperiaate

Vastaaja oli pitänyt hallussaan putkimaista jousitoimista ampuma-asetta. Häntä syytettiin törkeästä ampuma-aserikoksesta sillä perusteella, että kysymys oli muuksi esineeksi kuin ampuma-aseeksi naamioidusta ampuma-aseesta, syytteen mukaan kynäpistoolista. Hovioikeus totesi, ettei ampuma-ase muistuttanut kynää tai muutakaan arkiesinettä, ja piti vähintään varteenotettavana vaihtoehtona sitä, että ampuma-aseen epätyypillisen ulkomuodon selitti aseiden omavalmisteisuus sekä tästä johtuva aseiden alkeellinen rakenne ja toimintaperiaate eikä tietoinen tarkoitus naamioida ase muuksi esineeksi kuin ampuma-aseeksi. Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate huomioon ottaen kyse ei siten ollut muuksi esineeksi kuin ampuma-aseeksi naamioidusta ampuma-aseesta. (Vahvennettu istunto, ään.)

He/HO:2023:9

Asianajaja – Asianajajaliiton jäsenyydestä erottaminen

Asianajaja A oli toistuvasti vuosina 2019–2022 ollut ulosottoerinnässä muun muassa maksamattomien verojen, eläkemaksujen ja elatusapumaksujen takia. Hänellä oli myös ollut muita yksityisoikeudellisia saatavia ulosotossa. Hovioikeus katsoi, että toistuva useita vuosia kestävä tarkoituksellinen saatavien maksaminen ulosottoerinnän kautta osoitti vakavaa piittaamattomuutta velvoitteiden hoitamisessa. A:n menettely oli omiaan alentamaan asianajajakunnan arvoa ja vähentämään luottamusta asianajajakuntaan. Suomen Asianajajaliiton hallitus oli harkintavaltansa puitteissa voinut katsoa, ettei A enää täyttänyt asianajajalain 3 §:n 1 momentin 1 kohdan kelpoisuusedellytyksiä, ja siten erottaa A:n Suomen Asianajajaliiton jäsenyydestä. (Vahvennettu istunto, ään.)

He/HO:2023:10

Ulosottovalitus – Verkkoviestin hävittämismääräys – Ulosottokaaren tekemisvelvoite – Ulosottokaaren ulosottoeruste

Lainvoimaisessa käräjäoikeuden tuomiossa asetettu verkkoviestin poistamis- ja hävittämismääräys oli kirjoitettu passiivimuotoon, eikä siinä ollut nimenomaisesti asetettu vastaajalle ulosottokaaren mukaista tekemisvelvoitetta. Poistamis- ja hävittämistoimi oli kuitenkin selkeästi yksilöity siten, että määräyksestä oli ilmennyt poistettavaksi määrätty verkkoviesti, julkaisualusta ja -ajankohta sekä viestin julkaisija ja vastaaja. Hovioikeus katsoi, että ulosottomiehen tuli panna määräys täytäntöön suoraan sananvapauslain ja sakon täytäntöönpanolain säännösten perusteella.

Laki sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä 22 § 3 mom.

Laki sakon täytäntöönpanosta 2 § 1 ja 5 mom. sekä 45 b §

Ulosottokaari 2 luku 1 § 1 mom. ja 7 luku 12 §

He/HO:2023:11

Edunvalvojan määrääminen lapselle – Esitutkinta – Huoltajan kuuleminen – Väliaikaismääräys – Lapsen etu – Kantelun tutkiminen

Rikoskomisario oli pyytänyt edunvalvojan määräämistä esitutkintaa varten kahdeksan- ja kuusivuotiaille lapsille, joiden toista huoltajaa epäiltiin lapsiinsa kohdistuneesta pahoinpitelyrikoksesta. Edunvalvojan määräystä oli pyydetty kiireellisesti väliaikaismääräyksellä lapsen huoltajia kuulematta. Käräjäoikeus oli hylännyt pyynnön väliaikaismääräyksestä katsoen, ettei määräystä voitu antaa huoltajia kuulematta. Hovioikeus tutki rikoskomisarion kantelun, vaikka käräjäoikeus oli sittemmin jo määrännyt lapsille edunvalvojan kuultuaan ensin lasten huoltajia.

Hovioikeus totesi, että asiassa oli perusteltua syytä olettaa, että lasten huoltajat eivät olleet voineet puolueettomasti valvoa lasten etua asiassa, eikä epäillyn rikoksen laatu huomioon ottaen edunvalvojan määrääminen ollut selvästi tarpeetonta. Asiassa oli siten selvää, että lapsille oli määrättävä edunvalvoja esitutkintaa varten. Kysymys oli tämän jälkeen siitä, voitiinko asiaa viivyttää ja edunvalvoja määrätä huoltajia kuulematta. Hovioikeus katsoi, että nopea ratkaisu oli välttämätön edunvalvonnan tarpeessa olevien lasten suojaamiseksi sekä lasten kertomusten saamiseksi mahdollisimman totuudenmukaisina, eikä asiaa voitu tämän vuoksi viivyttää. Huoltajien kuuleminen ennen lapsen kuulustelua voi vaarantaa lapsen edun ja olla vahingollista rikostutkinnan kannalta. Hovioikeus katsoi, että huoltajien kuuleminen pelkäättään kuulemisperiaatteen toteutumisen vuoksi ei ole sellainen oikeus, jota nyt käsillä olevassa asiassa olisi pidettävä painavampana kuin lapsen etua, lapsen suojaamisen tarvetta sekä rikostutkinnallisia seikkoja. Käräjäoikeuden olisi siten tullut määrätä lapsille edunvalvoja väliaikaismääräyksellä huoltajia kuulematta. (Vahvennettu istunto)

He/HO:2023:12

Salaiset tiedonhankintakeinot – Televalvonta – Poliisilain 5 luvun 8 §

Poliisi oli pyytänyt televalvontalupaa kuolemansyyn selvittämiseksi tilanteessa, jossa poliisitutkinnan lähtökohtana ei ollut ollut löydetty ruumis. Poliisi oli tutkintansa aikana päättänyt siihen, että A:n oli täytynyt kuolla ja ruumis oli tuntemattomassa paikassa. Poliisi ei kuitenkaan epäillyt, että A olisi kuollut rikoksen seurauksena.

Hovioikeus katsoi, että poliisilain 5 luvun 8 §:n 5 momentissa tarkoitettu televalvontalupa voitiin myöntää myös silloin, kun salaisen tiedonhankintakeinon kohteen ruumista ei ollut löydetty ja hakija ei pystynyt osoittamaan kohteen kuolemaa täysin varmaksi. Hakijan oli kuitenkin esitettävä kohteen kuolemasta muu luotettava selvitys. Tuomioistuimen oli ratkaisua tehdessään arvioitava tapauskohtaisesti, oliko esitetyn selvityksen valossa erittäin todennäköistä, että salaisen tiedonhankintakeinon kohteena oleva henkilö oli kuollut. Arvioinnissa oli lisäksi otettava erityisesti huomioon se, ettei kysymyksessä olevaa salaista tiedonhankintakeinoja ollut tarkoitettu käytettäväksi omasta tahdostaan kadonneiden henkilöiden etsintäkeinoksi.

He/HO:2023:13

Työsopimus – Työsopimuslain soveltamisala

Seurakunta ja kantaja olivat sopineet tämän esiintymisestä viulistina orkesterin konsertissa. Hovioikeus katsoi, että seurakunnan direktio-oikeus oli sisällöltään sellainen, joka voi olla käsillä riippumatta siitä, oliko kysymys työsuhteesta vai muusta toimeksiantosopimuksesta. Kun työsopimuksen tunnusmerkit täyttyivät ja myös kokonaisarviointi puolsi sopimuksen pitämistä työsopimuksena, hovioikeus katsoi, että kysymys oli työsopimuksesta. Kantajalla oli oikeus odotuspäivien palkkaan.

He/HO:2023:14

Vapaudenmenetysajan vähentäminen – Aikaisemmin tuomitun vankeusrangaistuksen huomioon ottaminen – Rikosuhrimaksu – Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate

Rangaistusta kohtuullistavana otettiin rikoslain 7 luvun 6 §:n mukaisesti huomioon sellainen aikaisempi tuomio, jossa vapaudenmenetys oli katsottu rangaistuksen täydeksi suoritukseksi rikoslain 6 luvun 13 §:n nojalla.

Hovioikeus katsoi rikosoikeudellinen laillisuusperiaate huomioon ottaen, että rikosuhrimaksua ei tullut määrätä, kun vapaudenmenetys katsottiin rangaistuksen täydeksi suoritukseksi.

He/HO:2023:15

Oikeudenkäynnin julkisuus – Oikeudenkäyntiasiakirjan julkisuus – Kopion antaminen videotallenteesta – Lapsen oikeudet

Hovioikeus katsoi, että oli syytä olettaa, että kopioiden antaminen todisteina esitetyistä videotallenteista voisi johtaa niissä esiintyvien alle 18-vuotiaiden lasten yksityisyyden suojan loukkaamiseen.

Tietopyyntöjen käsittely

Helsingin hovioikeudessa otettiin maaliskuussa 2023 käyttöön HILDA-asianhallintajärjestelmä, jonne myös tietopyyntöjä alettiin kirjata vuoden aikana. Ensimmäisenä HILDA otettiin käyttöön kirjattaessa annettujen listan eli mediajakelulistan kautta tehdyt asiakirjapyyntö huhtikuusta alkaen. Muut asiakirjapyyntö kirjattiin Haldi II -tietokantaan 12.12.2023 asti, minkä jälkeen myös nämä alettiin kirjata HILDAAan. Vuoden 2023 aikana tietopyyntöjä kirjattiin yhteensä 5622 (Haldi II 5345 ja HILDA 277). Tietopyyntöjen määrä pysyi näin olleen samansuuruisena kuin edellisenä vuonna, jolloin tietopyyntöjä kirjattiin 5609.

Tietopyyntöjen kirjaamisen avulla on pystytty seuraamaan tietopyyntöjen käsittelyä ja saamaan hyvä kuva hovioikeuden ulkoisen tietopalvelun asiakaskunnasta. Keskeisiä asiakasryhmiä olivat vuonna 2023 aikaisempaan tapaan muut viranomaiset, asianajotoimistot ja median edustajat. Lisäksi tietopyyntöjä tekivät huomattavan määrän asianosaiset, tutkijat, opiskelijat ja muut yksityishenkilöt. Suurin osa asiakirjapyyntöistä koski hovioikeudessa annettuja ratkaisuja, mutta myös asiakirjavihkoja ja tallenteita koskevia tilauksia oli paljon.

Laadun hallinta ja kehittäminen

Lainkäytön yhtenäisyys

Hovioikeudessa toimii lainkäytön yhtenäisyyden seurantatoimikunta, joka seuraa osaltaan lainkäytön yhtenäisyyden toteutumista ja järjestää lainkäyttöhenkilöstölle lainkäytön iltapäiviä. Käsiteltävän asian koskiessa myös kansliatyötä tilaisuuteen kutsutaan lisäksi kansliahenkilökuntaa. Toimikunnassa on jäseniä jokaiselta lainkäyttöosastolta ja sihteereinä esittelijöitä.

Toimikunta kokoontui kertomusvuonna viisi kertaa. Toimikunnan kokouksissa keskusteltiin säännöllisesti ajankohtaisista lainkäyttöasioista ja suunniteltiin lainkäytön iltapäivien ohjelmaa. Toimikunta järjesti vuonna 2023 viisi lainkäyttöhenkilökunnalle suunnattua lainkäytön iltapäivää, joissa keskusteltiin alustusten pohjalta lainkäyttöön liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä kuten AIPA-järjestelmän käyttöönoton etenemisestä, sovittelusta, uudesta pakkokeinokäsikirjasta, hovioikeuden rangaistustilastoista ja niiden hyödyntämisestä sekä esimerkiksi rikosjuttujen tuomiolauselmille tulevista merkinnöistä. Lisäksi lainkäytön iltapäivissä käsiteltiin säännölliseen seurantaan perustuen tuoreita kansallisia ja kansainvälisiä tuomioistuinratkaisuja sekä lainsäädäntöuudistuksia.

Koulutustoimikunta

Hovioikeuden koulutustoimikunnan tehtävänä on lainkäyttöhenkilökunnan koulutustarpeiden kartoittaminen ja seuranta sekä koulutusten suunnittelu ja järjestäminen.

Koulutustoimikunta järjesti lainkäyttöhenkilökunnalle neljä koulutusiltapäivää seuraavista aiheista:

- huumaus- ja lääkeaine- sekä DNA-tutkimukset,
- sopimusoikeus,
- todistamis- ja hyödyntämiskiellot sekä
- henkilövahinkoihin liittyvät oikeuskysymykset.

Lainkäyttöhenkilökunta osallistui myös Tuomioistuinviraston, Helsingin käräjäoikeuden sekä muiden tahojen järjestämiin koulutuksiin. Koulutustoimikunta tiedotti lainkäyttöhenkilökuntaa hovioikeuden ulkopuolisista koulutuksista ja tarvittaessa nimesi osallistujia niihin.

Lisäksi koulutustoimikunta järjesti esittelijöiden koulutusohjelman mukaiset koulutukset. Koulutuksiin kutsuttiin hovioikeudessa aloittaneet esittelijät. Myös asessoreilla ja uusilla jäsenillä oli mahdollisuus osallistua koulutuksiin. Koulutustilaisuuksia pidettiin 13. Niissä koulutajina toimivat hovioikeuden jäsenet sekä vierailevia puhujia. Hovioikeuden joulutapahtumassa 2023 jaettiin myös ensimmäiset todistukset koulutusohjelman kaksi ensimmäistä vuotta suorittaneille esittelijöille.

Koulutustoimikunta toteutti keväällä hovioikeuden ja hovioikeuspiirin käräjäoikeuksien lainkäyttöhenkilökunnalle suunnatun koulutustarvekyselyn, jossa selvitettiin lainkäyttöhenkilökunnan koulutustarpeita. Koulutustoimikunnan järjestämissä koulutustilaisuuksissa ja koulutussuunnitelmissa on pyritty ottamaan huomioon toimikunnalle esitetyt toivomukset

koulutusten aiheista. Koulutustoimikunta laati lainkäyttöhenkilökunnan koulutussuunnitelman vuodelle 2024. Yhteistyössä kansliahenkilöstön koulutustyöryhmän kanssa laadittiin ICT-koulutussuunnitelma.

Kansliahenkilökunnan koulutustyöryhmä

Kansliahenkilöstön koulutustyöryhmän tehtävänä on kansliahenkilöstön koulutustarpeiden selvittäminen sekä koulutusten suunnittelu ja toteutus yhteistyössä kansliapäällikön kanssa.

Vuonna 2023 pidettiin kansliahenkilöstölle englannin kielen kurssi sekä koulutusta puhelin-tiedoksiannoista. Lisäksi kuukausittaisten osastokanslioiden tilaisuuksien yhteydessä pidettiin koulutuksia ja tietoiskuja eri aiheista. Uusille työntekijöille järjestettiin myös Ritu-koulutuksia sekä perehdytystä kirjaamon ja arkiston toimintaan sekä asiakirjojen seulomiseen.

Kansliahenkilöstölle annettiin mahdollisuus osallistua Mielenrauha Koulutuspalvelut Oy:n järjestämiin ilmaisiin webinaareihin. Aiheina olivat muuan muassa vaativien asiakastilanteiden hallinta sekä työpahoinvoinnin ensiapu.

Kansliahenkilöstöä osallistui kertomusvuonna Tuomioistuinviraston järjestämiin Skype-koulutuksiin.

Vuonna 2023 järjestettiin koko henkilökunnalle MiniAIPA-koulutuksia ja koulutusta kehityskeskusteluista. Myös esihenkilöille järjestettiin heille suunnattu kehityskeskustelukoulutus. Lisäksi esihenkilöille tarjottiin mahdollisuus ilmoittautua Mahdollistaja - esihenkilötyössä valtiolla -koulutukseen. Kansliahenkilöstö osallistui myös koko henkilöstöä koskevaan kehityshankkeeseen, jonka tarkoituksena oli kehittää pääkäsittelyprosessia.

Kertomusvuonna jatkettiin lainkäyttösihteerin perehdytysuunnitelman toteuttamista. Perehdytysuunnitelma on tarkoitettu osastokanslioihin sijoittuville uusille lainkäyttösihteeereille, joita vuonna 2023 aloitti useampi viidessä eri perehdytysryhmässä.

Yliopistopainotteinen laatuhanke

Helsingin hovioikeuspiirin yliopistopainotteisessa laatuhankkeessa on yhdessä Helsingin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan kanssa järjestetty vuodesta 2003 alkaen 24 kurssia. Yliopistopainotteisen laatuhankkeen kursseilla on ollut osallistujia muun muassa hovioikeudesta, käräjäoikeuksista, syyttäjälaitoksesta ja asianajajakunnasta. Hovioikeus on työnantajana tukenut esittelijöiden ja tuomareiden osallistumista yliopistollisen laatuhankkeen kursseille. Suurimman osallistujaryhmän ovatkin perinteisesti muodostaneet hovioikeuden esittelijät.

Osallistujia laatuhankkeen kursseilla on tähän mennessä ollut yli 300. Kursseille osallistumalla ja niihin kuuluvat kirjalliset työt artikkeleina julkaisemalla on ollut mahdollista suorittaa ammatillinen oikeustieteen lisensiaatin tutkinto. Helsingin yliopisto on sittemmin päättänyt lakkauttaa ammatillisen oikeustieteen lisensiaatin tutkinnon. Opinto-oikeutta ammatillisen lisensiaatin tutkinnon suorittamiseen on voinut hakea kevääseen 2019 saakka. Kurssien osallistujamäärien vähentymiseen vuosina 2020–2022 ovatkin oletettavasti vaikuttaneet sekä tutkinnon suoritusoikeuden lakkauttaminen että keväällä 2020 alkanut koronaviruspandemia.

Ammatillisen oikeustieteen lisensiaatin tutkinnon on yliopistopainotteisen laatuhankkeen päättyessä kevään 2023 loppuun mennessä suorittanut 47 henkilöä.

Yliopistollinen laatuhanke on vuodesta 2004 alkaen tuottanut yhteensä 20 julkaisua. Kaikki julkaisut löytyvät hovioikeuden julkisilta verkkosivuilta. Vuonna 2004 valmistunut ensimmäinen julkaisu koski rikosoikeuden uudistuneita yleisiä oppeja. Tämän jälkeen on laadittu julkaisut rikostuomion perusteleminen (2005), todistusoikeudesta (2006), talousrikosoikeudesta (2007), kansainvälisestä oikeusavusta (2007), työoikeudesta (2009), viestintäoikeudesta (2010), asiantuntemustiedosta ja asiantuntijoista oikeudessa (2011), perus- ja ihmisoikeuksista rikosprosessissa (2012), rangaistuksen määräämisestä (2013) ja lapsen asemasta kansainvälisessä maailmassa (2013). Vuosina 2015–2020 ilmestyneet julkaisut ovat käsitelleet rikosoikeutta ja rikosprosessioikeutta. Kahden viimeisimmän julkaisun (2021 ja 2022) artikkelit ovat puolestaan koskeneet rikosoikeutta, prosessioikeutta ja vahingonkorvausoikeutta.

Syksyllä 2021 ja keväällä 2022 pidettiin laatuhankkeen viimeinen kurssi ”Valittuja kysymyksiä rikos- ja prosessi- ja vahingonkorvausoikeudesta III”. Kurssin vastuuolettajina toimivat professori (emeritus) Raimo Lahti ja oikeusneuvos Pekka Koponen. Kurssilla oli 17 osallistujaa ja lisäksi syksyllä 2021 järjestetyille yksittäisille luennoille osallistui 12 henkilöä. Osallistujista 12 oli hovioikeudesta. Luennoille oli mahdollisuus osallistua joko paikan päällä tai videoyhteyden välityksellä. Seminaarit toteutettiin keväällä 2022. Kurssilla laadituista artikkeleista koottiin julkaisu, joka ilmestyi toukokuussa 2023. Julkaisussa on yhteensä 7 artikkelia, ja se jää viimeiseksi Helsingin hovioikeuden yliopistollisen laatuhankkeen julkaisuksi.

Erikoistumistiimit ja vastuutuomarit

Helsingin hovioikeuteen perustettiin tammikuussa 2023 ensimmäistä kertaa erikoistumistiimejä. Tiimien perustamisella pyritään edesauttamaan lainkäyttöhenkilökunnan ammatillista kehittymistä ja ylläpitämään Helsingin hovioikeuden korkeatasoista oikeudellista osaamista, jota tarvitaan vaativien ja laajojen juttujen määrän alati kasvaessa. Erikoistumisen tukeminen täydentää hovioikeuden tavoitetta siitä, että lainkäyttöhenkilökunta hallitsee yleisten tuomioistuinten käsiteltävänä olevat eri asiaryhmät myös laaja-alaisesti.

Tiimien aihealueina ovat huumausainerikokset, talousrikokset, seksuaalirikokset, asunto- ja kiinteistöriidat, lapsiasiat, työriidat sekä urakkariidat. Tiimit järjestävät toimintansa itsenäisesti, ja niiden pääasiallinen tehtävä on oikeudellisen osaamisen ylläpitäminen tiimin aihealueella. Tämä tarkoittaa muun muassa koulutustarjonnan seuraamista sekä koulutustarpeen arvioimista ja riittävästä kouluttautumisesta huolehtimista. Tiimit myös tiedottavat jäseniään ja tarvittaessa laajemmin hovioikeuden lainkäyttöhenkilöstöä aihealueeseensa liittyvistä merkittävistä kansallisista ja ylikansallisista ennakkoratkaisuista, hovioikeuden oikeuskäytännöstä, lainsäädäntöhankkeista, muista oikeuslähteistä sekä toimiviksi havaituista toimintatavoista. Hovioikeudenneuvokset, asessorit ja esittelijät voivat vapaasti ilmoittautua tiimeihin kiinnostuneisuutensa mukaan. Lisäksi erikoistuminen voidaan ottaa huomioon neuvosten juttujaoissa.

Tiimit ovat kokoontuneet vuoden aikana tarpeen mukaan. Lapsijuttutiimi on järjestänyt vierailun Helsingin perheoikeudellisten asioiden yksikköön Ruoholahteen sekä ottanut yksikön työntekijät vastaan hovioikeudessa.

Erikoistumistiimien lisäksi hovioikeudessa on nimitettyjä vastuutuomareita eri asiaryhmissä. Näitä ovat asiat koskien lapsen huoltoa, tapaamista ja elatusta; lapsikaappauksia; huumausaine-, doping- ja lääkerikoksia; talousrikoksia; paritus-, ihmiskauppa- ja seksuaalirikoksia; pakokokeinoja; työoikeutta; tuomioistuinsovittelua; sotilasrikoksia sekä pitkäaikaissankien vapauttamista. Vastuutuomareiden tehtävänä on oikeudellisen osaamisen ylläpitämisen ja kartoittamisen suhteen yhtenevä erikoistumistiimien tehtävän kanssa. Lisäksi vastuutuomarit tavanomaisesti valmistelevat hovioikeuden antamia lausuntoja erilaisiin lakihankkeisiin ja ylläpitävät yhteyksiä muiden tuomioistuinten vastuutuomareiden kanssa.

Tarkastustoiminta

Tuomioistuinlain 3 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan hovioikeus valvoo tuomiopiirinsä käräjäoikeuksien toimintaa ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin havaitsemiensa epäkohtien poistamiseksi. Hovioikeuden työjärjestyksen mukaan hovioikeus valvoo hovioikeuspiiriin kuuluvien käräjäoikeuksien toimintaa suorittamalla käräjäoikeuksissa säännöllisesti tarkastuksia sekä ryhtymällä selvitystoimiin käräjäoikeuden toiminnasta tietoonsa saamien seikkojen vuoksi. Tarkastuksissa selvitetään erityisesti käräjäoikeuden lainkäyttötyön järjestämistä, työn jakautumista, käsittelyaikoja, oikeusturvan toteutumista käräjäoikeuden toiminnassa, asiakaspalvelua sekä käräjäoikeuden toimintakykyä.

Vuonna 2023 suoritettiin tarkastus kaikkiin hovioikeuspiiriin käräjäoikeuksiin kirjallisen aineiston perusteella. Tarkastusta varten hovioikeudella oli käytössään kustakin käräjäoikeudesta vireillä olevien juttujen ikärakennereportit, työjärjestys, osastojaot, rootelijaot ja lainkäyttökäsikirjat niiltä osin kuin niihin oli tullut muutoksia vuoden 2022 jälkeen sekä tuomarikohtaiset selvitykset asioista, jotka olivat olleet vireillä yli vuoden. Tarkastuksessa kiinnitettiin erityistä huomiota käsittelyn joutuisuuteen ja tietojärjestelmien ja tietoliikenteen toimivuuteen sekä tuomioistuinharjoittelun järjestämiseen ja koronapandemian pitkäaikaisiin vaikutuksiin käräjäoikeuksien toiminnassa. Kirjalliseen aineistoon perustuvan tarkastuksen lisäksi hovioikeus kävi tarkastuksella Itä-Uudenmaan käräjäoikeudessa. Tarkastuksessa tutustuttiin Itä-Uudenmaan käräjäoikeuden toimitiloihin sekä haastateltiin henkilöstöä ja sidosryhmiä.

Tarkastuksen johtopäätöksinä hovioikeus totesi muun muassa, että pääkaupunkiseudun tuomioistuimet ovat aliresursoituja ja sen vuoksi pahasti ruuhkautuneita. Keskeisimmät syyt käsittelyaikojen pitenemiselle näyttäisivät olevan pitkään jatkunut käräjäoikeuksien resurssien riittämättömyys, henkilöstön rekrytointiongelmat ja henkilöstön suuri vaihtuvuus. Lisäksi rikosasioiden käsittelyaikoja pidentävät vaikeudet saada syyttäjiltä riittävästi käsittelypäiviä sekä istuntosalien määrä. Hovioikeuspiiriin käräjäoikeudet ovat tilastojen perusteella selvinneet henkilöstömääräänsä ja rekrytointiongelmia ns. nähden varsin hyvin, mikä näyttäisi johtuvan hyvästä hallinnosta sekä henkilöstön joustavuudesta ja sitoutuneisuudesta. Tuomioistuinten

juttumäärät ovat kasvaneet siinä määrin paljon, että suurten virastojen hallinnoiminen edellyttää selvästi aikaisempaa vahvempaa panostusta johtamiseen. Esihenkilötyötä tulisi kannustaa ottamalla johtamiseen liittyvät monipuoliset tehtävät paremmin huomioon työmäärämitareissa, ja lisäksi esimiestehtävistä maksettavat johtamislisät olisi saatava nykyistä korkeammalle, työn vaativuutta paremmin vastaavalle tasolle.

Tarkastuksessa saadun selvityksen perusteella AIPA-järjestelmä näyttää ainakin aluksi aiheuttavan enemmän ongelmia kuin helpottavan työtä. Uusista järjestelmistä puuttuvat edelleen myös tuomioistuinten toiminnan kannalta olennaiset työntekoa helpottavat ja oikeusturvaa lisäävät hälytysjärjestelmät esimerkiksi syytteen vanhentumisesta tai rikosuhrimaksun puuttumisesta. Tarkastushavaintona nostettiin esille myös virastokohtaisten ICT-tukihenkilöiden tarve. Käräjäoikeuksien henkilöstö ei voi täysipainoisesti keskittyä ydintoimintaansa, jos se ei saa riittävää ja oikea-aikaista ICT-tukea.

Tarkastuksessa selvisi, että kaikki käräjäoikeudet ovat panostaneet notaarien kouluttamiseen ja tukemiseen. Sen sijaan notaareiden sihteeripalvelut vaihtelevat laajuudeltaan eri käräjäoikeuksissa, minkä vuoksi notaarit ovat tässä suhteessa eriarvoisessa asemassa Helsingin hovioikeuspiirissä.

Tarkastuksessa nousi esille, että työtiloja ja istuntosaleja on tällä hetkellä jokaisessa käräjäoikeudessa liian vähän. Lisäksi yhteiset työskentelytilat ovat aiheuttaneet tarpeetonta kuormitusta asiantuntijatyötä tekeville tuomioistuinten henkilöstölle. Kaiken kaikkiaan valtiovallan toimitilastrategia ei näyttäisi soveltuvan tuomioistuihin. Suurimpana puutteena nousi esille se, että Itä-Uudenmaan käräjäoikeus joutuu edelleen toimimaan toimintaan soveltumattomissa väliaikaistiloissa. Perusasiat kuten käytettävien järjestelmien ja toimitilojen tulisi olla sellaisia, että ne tukevat työstä suoriutumista sen sijaan, että aiheuttavat erilaisia ongelmia.

Edelleen tarkastuksessa nousi esille, että käytössä olevat tulkkauspalvelut eivät ole määrällisesti ja laadullisesti riittävällä tasolla. Tuomioistuinviraston tulisikin jatkossa kiinnittää huomiota riittävien ja tasokkaiden tulkkauspalveluiden saatavuuden turvaamiseen.

Vuoden 2023 tarkastuskertomus julkaistiin 29.2.2024 ja se toimitettiin tiedoksi Helsingin, Itä-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan käräjäoikeudelle sekä valtioneuvoston oikeuskanslerille ja eduskunnan oikeusasiamiehelle, korkeimmalle oikeudelle sekä Tuomioistuinviraston ylijohdajalle ja johtokunnan puheenjohtajalle.

ICT-asiat

Helsingin hovioikeuteen perustettiin alkuvuoden aikana ICT-tiimi. Tiimin tarkoituksena on tukea hovioikeuden henkilökuntaa tieto- ja viestintäteknisten laitteiden ja -sovellusten käytössä sekä kehittää hovioikeuden toimintaa muun henkilökunnan apuna. ICT-tiimin työnkuvaan kuuluu:

- Substanssisovelluksien käyttäjätuki
- Tekniset häiriö- ja ongelmatilanteet (laitteet, työpisteet, istuntosalit)
- Laitteiden ja toimialariippumattomien ohjelmien käytön tuki

- Käyttöoikeudet sekä käyttäjätunnuksiin ja salasanoihin liittyvät ongelmat
- Salitekniikan käytön tuki
- Kouluttaminen

Aipa

AIPA on Syyttäjälaitoksen ja yleisten tuomioistuinten digitaalisen työtavan tueksi rakentuva tietojärjestelmäkokonaisuus. AIPA otetaan käyttöön hovioikeudessa porrastetusti.

Ensimmäisenä askeleena kohti sähköistä asioiden käsittelyä hovioikeudessa otettiin käyttöön sähköinen konseptikierto. Tällä tarkoitetaan sitä, että ratkaisuasikirja laaditaan monijäsenisessä kokoonpanossa kokonaan sähköisesti. Sähköinen konseptikierto on ollut hovioikeudessa käytössä jo useampia vuosia.

Seuraava käyttöönoton vaihe oli niin sanotun MiniAIPAn käyttöönotto 14.3.2022. MiniAIPAssa asiakirjat siirtyvät sähköisesti tuomioistuinten välillä ja asiat pyritään käsittelemään täysin sähköisesti. MiniAIPA otettiin käyttöön niissä riita- ja hakemusasioissa, jotka käräjäoikeus on ratkaissut varsinaisessa AIPAssa. Lisäksi hovioikeus oli mukana valtakunnallisessa rikosasioiden MiniAIPA-laajennuksen pilotissa, jossa testattiin asiakirja-aineiston siirtymistä esitutkintaviranomaisilta syyttäjälaitokselle ja sieltä edelleen tuomioistuimiin. Hovioikeus osallistui aktiivisesti rikosasioiden MiniAIPA-laajennuksen pilotin valmisteluun yhdessä muiden pilottivirastojen kanssa.

Uusi järjestelmä ja pyrkimys täysin sähköiseen prosessiin on tarkoittanut myös toimintavuoden 2023 aikana työtapojen uudistamista ja uusien työtapojen omaksumista. Hovioikeudessa onkin käynnistetty hanke, jossa hovioikeuden työtapaa kehitetään sähköistä asioiden käsittelyä silmällä pitäen. Hovioikeuden AIPAn käyttöönottoa koordinoiva työryhmä on lisäksi pyrkinyt vuoropuheluun henkilökunnan kanssa, jotta työtapojen toimivuus ja mahdolliset muutostarpeet tulisivat esille. Näitä kokemuksia hyödynnetään AIPAn seuraavien osioiden käyttöönotossa vuoden 2024 kuluessa. AIPA tullaan ottamaan käyttöön keväällä 2024 kaikissa muissa asiatyypeissä paitsi insolvenssiasioissa.

Hovioikeuspiirin yhteinen tietopalveluyksikkö

Vuonna 2019 perustettu tietopalveluyksikkö toimii kahden virkamiehen voimin (2 htv) Salmisaaren oikeustalossa tehtävänäään vastata Helsingin hovioikeuspiirin tietopalveluiden tuottamisesta.

Vuonna 2023 tietopalveluyksikkö suoritti noin 400 tiedonhakua hovioikeuspiirin lainkäyttöhenkilökunnalle. Muita asiakkaita, kuten oikeustieteen opiskelijoita, tutkijoita ja valtion virastoja palveltiin noin sadan toimeksiannon verran.

Käräjäoikeuksien uusille tuomareille ja käräjänotaareille järjestettiin perehdyttämiskoulutukset keväällä ja syksyllä oikeushallinnon juridisista tietolähteistä sekä tiedotettiin tietopalveluyksikön tarjoamista eri palveluista. Tietopalveluyksikkö toimitti joka toinen viikko ilmestyvää lainsäädännön ja oikeuskäytännön ajankohtaistiedotetta sekä aloitti Helsingin hovioikeuden rikostuomioiden rangaistuskäytännön tilastoinnin.

Tietopalveluyksikön toimintaa ja kehittämistä koordinoiva hovioikeuspiirin kirjastotoimikunta kokoontui vuonna 2023 kaksi kertaa.

Uuden kirjastojärjestelmän rinnakkaiskäyttöä jatkettiin väistyvän Pretty Lib -kirjasto-ohjelman ohella. Lopullisesti uuteen kirjastojärjestelmään tuomioistuinkirjastoissa siirrytään vuoden 2024 syksyllä.

Muuta

Hovioikeudessa laadittiin valmistelun tehostamiseksi pohja asianosaisille tarpeen mukaan lähetettävästä valmistelukehotuskirjeestä.

Hovioikeudessa perustettiin hovioikeusneuvoksista ja asessoreista koostunut ad hoc -työryhmä selvittämään käytännön keinoja hovioikeuden tuomioiden tiivistämiseksi. Työryhmän työskentelyn tuloksena julkaistiin 2.1.2024 loppuyhteenveto tuomioiden tiiviimmästä kirjoittamisesta sekä sen liitteenä eräitä tuomiomalleja rikosasioissa.

Hovioikeudessa perustettiin vuonna 2023 tietosuojaryhmä, jonka tehtävänä on arvioida tietosuojaan liittyvää hovioikeuden ohjeistusta, menettelytapoja ja riskejä sekä tarvittaessa antaa asiantuntija-apua tietosuojalainsäädäntöön liittyvien tulkintakysymysten käsittelyssä. Tietosuojaryhmän tehtävänä on myös päivittää tarvittaessa hovioikeuden lakisääteisiä tietosuoja-asiakirjoja hyödyntäen mm. Tuomioistuinviraston laatimia valmiita mallipohjia.

Hovioikeudessa valmisteltiin vuonna 2023 sovitteluprojektin käynnistämistä vuoden 2024 alusta alkaen. Projektin tarkoituksena on tarjota asianosaisille aktiivisemmin mahdollisuutta tuomioistuinsovitteluun hovioikeusvaiheessa ja samalla aktivoida hovioikeuden omia sovittelutuomareita ja sidosryhmiä sovittelutoiminnassa.

Henkilöstö ja hallinto

Henkilöstö ja henkilöstörakenne

Hovioikeuden vuoden 2023 henkilötöyövuositoteuma on 181,8. Henkilötöyövuosissa mitattuna hovioikeudessa on kertomusvuonna työskennellyt 88,9 tuomaria (ml. asessorit), 27,5 esittelijää ja 63,47 muuhun henkilökuntaan kuuluvaa virkamiestä (ml. kaksi käräjänotaaria ja kolme harjoittelijaa). Hovioikeudessa on lisäksi työskennellyt yksi palkkatuella työllistetty henkilö (1 htv) sekä kaksi siviilipalvelusmiestä.

Hovioikeudessa on vuoden 2023 aikana ollut määräaikaissä virkasuhteessa tuomareita 32,8 henkilötöyövuotta (joista budjettiviroilla 6 henkilötöyövuotta ja asessoreita 18,6 henkilötöyövuotta), esittelijöitä 27,5 henkilötöyövuotta ja muuta henkilökuntaa 31,2 henkilötöyövuotta (joista budjettiviroilla 5 henkilöä). Hovioikeuden vakinaisiin virkoihin nimittämistä koskevat luvut ilmenevät jäljempänä. Hovioikeudessa on aloittanut kertomusvuonna yhteensä 56 viraston ulkopuolelta palkattua henkilöä. Heistä 14 on ollut tuomareita (ml. 2 asessoria), 21 esittelijää (ml. 2 käräjänotaaria) ja 21 kansliahenkilöstöön kuuluvaa virkamiestä (ml. harjoittelijat). Kaikki uudet esittelijät ovat aloittaneet määräaikaissä virkasuhteissa.

Kertomusvuonna on ollut virkavapaalla kuusi hovioikeudenneuvosta, ja viisi hovioikeudenneuvoksen virkaa on tullut avoimeksi eläköitymisen tai muun syyn vuoksi. Hovioikeuden vakinaisista, virkavapaalla olleista esittelijöistä kuusi on kertomusvuonna nimitetty käräjätuomarin virkaan. Lisäksi 14 asessoria ja 12 määräaikaisessa virkasuhteessa ollutta esittelijää on ollut kertomusvuoden alusta tai jäänyt sen aikana virkavapaalle toisen tehtävän hoitamisen tai perhevapaan vuoksi. Kansliahenkilökunnasta 12 virkamiestä on ollut vuoden alusta taikka jäänyt vuoden aikana virkavapaalle. Kolme vakinaista kansliahenkilöstöön kuulunutta virkamiestä on irtisanoutunut eläköitymisen tai muun syyn vuoksi. Seitsemän kansliahenkilöstöön kuulunutta määräaikaisessa virkasuhteessa ollutta virkamiestä on kertomusvuoden aikana lopettanut.

Talous

Hovioikeudelle osoitettiin vuodelle 2023 määrärahoja yhteensä noin 15 968 000 euroa. Tästä noin 531 000 myönnettiin uuden virka- ja työehtosopimuksen solmimisen vuoksi (palkankorotukset) ja määräaikaisen lisähenkilöstön palkkaamista varten. Määrärahoihin sisältyivät lisäksi vuodelta 2022 säästyneet noin 242 000 euroa, jotka siirtyivät vuoden 2023 määrärahoihin. Hovioikeus on vuoden 2023 aikana käyttänyt määrärahoja noin 14 530 000 euroa eli käyttämättä jäi noin 1 400 000 euroa. Tämä on johtunut lähinnä henkilöstövajeesta aiheutuneista säästöistä palkkakustannuksissa.

Hovioikeuden toimintamenoista 95 prosenttia muodostui palkkakustannuksista ja 5 prosenttia muista menoista.

Johtoryhmä

Hovioikeuden johtoryhmä on muissa kuin lainkäyttöasioissa keskeinen suunnittelu- ja valmisteluelin, joka toimii presidentin apuna. Johtoryhmään kuuluvat presidentti, osastojen johtajat sekä kansliapäällikkö. Myös vastaanottoyksikön vastuutuumari osallistuu kokouksiin.

Kertomusvuonna johtoryhmä kokoontui 20 kertaa. Johtoryhmässä käsiteltiin valmistelevasti hovioikeuden johtamista koskevat asiat, kuten lainkäytön ja koulutuksen järjestämiseen, nimityksiin, organisaatioon, toiminnan kehittämiseen, työhyvinvointiin ja erilaisiin selvityksiin liittyviä kysymyksiä.

Johtoryhmän laajennettuun kokoonpanoon kuuluvat varsinaisten jäsenten lisäksi osaston johtajien sijaiset sekä eri henkilöstöryhmien valitsevat edustajat. Vuonna 2023 laajennetussa kokoonpanossa käsiteltiin muun ohella vuoden 2024 talousarvioesitystä, lainkäytön ja kansliahenkilöstön koulutussuunnitelmia, tiivistämistyöryhmän loppuyhteenvetoa, kehityskeskustelujen aiheita sekä sovitteluprojektin lanseeraamista.

Toimikunnat ja työryhmät

Hovioikeudessa toimii työjärjestyksen mukaan yhteistyökomitea, työsuojelutoimikunta, lainkäytön yhtenäisyyden seurantoimikunta, käsikirjatoimikunta ja koulutustoimikunta sekä tuomarin ja hovioikeuden esittelijän määräaikaiseen virkasuhteeseen nimittämistä samoin kuin hovioikeuden esittelijän vakinaiseen virkaan nimittämistä valmistelevat toimikunnat.

Presidentin asettamia muita pysyväisluonteisia toimikuntia ja työryhmiä ovat turvallisuustyöryhmä, kansliahenkilöstön koulutustyöryhmä, lausuntovaliokunta, tarkastustyöryhmä, kirjastoimikunta, tyhy-ryhmä, tietosuojaryhmä ja hovioikeuden osastokanslioiden toiminnan kehittämistyöryhmä. Henkilöstöä hovioikeudessa edustavat henkilöstöryhmien asettamina jäsen-, esittelijä- ja kansliatoimikunnat.

Työsuojaelu ja työhyvinvointi

Yleistä

Henkilökunnan työhyvinvointiin ja jaksamiseen kiinnitetään huomiota monin eri tavoin. Työhyvinvointiin liittyviä kysymyksiä käsitellään johtoryhmässä, osastokokouksissa ja kehityskeskusteluissa. Kehityskeskustelut käydään vuosittain koko henkilökunnan kanssa. Hovioikeudessa on kaikkia henkilöstöryhmiä edustava työsuojelutoimikunta ja työhyvinvointiryhmä.

Henkilökunnan fyysisestä ja henkisestä hyvinvoinnista pyritään huolehtimaan henkilökunnan käyttöön annettavilla liikunta- ja kulttuuri-, työmatka- tai hierontaeduilla, tukemalla henkilökunnan ruokailua ja tarjoamalla henkilökunnan käyttöön maksuttomat kahviautomaatit.

Sairauspoissaolojen määrä vuonna 2023 oli yhteensä 1 509 päivää. Hovioikeudessa noudatetaan yhteistyössä työterveyshuollon kanssa varhaisen tuen toimintamallia (ns. VATU-malli) työkykyriskien varhaisesta puuttumisesta ja hallinnasta sekä työkyvyn ylläpidon tukemisesta. Hovioikeuden työterveyspalveluista vastaa Suomen Terveystalo Oyj.

Työsuojelutoimikunta

Hovioikeuden työsuojelutoimikunta kokoontui 10 kertaa. Toimikunta käsitteli muun muassa pääkäsittelyiden turvallisuutta ja vartioinnin järjestämistä yleisissä tiloissa, työterveyden toimintasuunnitelmaa, työterveyslaitoksen virastokohtaisia tuloksia, aluehallintoviraston työsuojelutarkastuksen 2022 tarkastuskertomusta ja työpisteiden riittävyystilannetta.

Työhyvinvointiryhmä

Työhyvinvointiryhmä vastaa hovioikeuden työhyvinvointi- ja virkistystoiminnasta. Ryhmä kokoontui kertomusvuonna seitsemän kertaa, ja siinä ovat edustettuna kaikki hovioikeuden henkilöstöryhmät. Ryhmä järjesti kesäkuussa hovioikeuden kesäpäivän, joka oli saaristoristeily kesäisessä ja aurinkoisessa Helsingissä. Perinteinen virkistyspäivä järjestettiin syyskuussa erilaisten sisäpelien merkeissä. Pikkujouluja vietettiin marraskuussa perinteiseen tapaan ruokailulla ja teemajuhlalla hovioikeuden tiloissa. Lisäksi toimikunta järjesti pienempiä hyvinvointitempauksia, kuten perinteisen kilometrikisan.

Yhteistoiminta hovioikeudessa

Yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain 7 §:n mukaisena yhteistoimintaelimenä hovioikeudessa toimii yhteistyökomitea. Yhteistyökomitea kokoontui vuoden aikana 10 kertaa. Yhteistyökomiteassa käsiteltiin vuoden 2024 tulostavoitteita, hovioikeuden henkilöstösuunnitelmaa sekä lainkäyttö- ja kansliahenkilökunnan koulutussuunnitelmia. Lisäksi käsiteltiin muun muassa tuomioistuinlaitoksen strategiaa, hovioikeuden uutta tasa-arvo-

ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa, työjärjestyksen tarkistuksia, valmistelukehotuskirjepohjan laatimista ja tuomioiden tiivistämistä varten asetettujen työryhmien työtä, tietosuojatyöryhmän perustamista, riita- ja lapsiasioiden sovitteluprojektin käynnistämistä, valmiussuunnitelmaa ja työpisteiden riittävyystilannetta.

Eri henkilöstöryhmät olivat vuonna 2022 valinneet omat edustajansa yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotyöryhmään. Työryhmä valmisteleva uusi yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma vuosille 2024–2025 hyväksyttiin loppuvuodesta 2023.

Sivutoimiluvat ja ilmoitus sivutoimesta saadusta tulosta

Hovioikeus myönsi vuonna 2023 hovioikeuden tuomareille ja esittelijöille 29 sivutoimilupaa. Niistä pääosa koski luennointi- tai muita koulutustehtäviä sekä erilaisten lautakuntien, toimikuntien tai vastaavien toimielinten jäsenyyksiä.

Sivutoimet, sidonnaisuudet ja tulotiedot merkitään valtakunnalliseen sähköiseen rekisteriin.

Nimitysmenettely

Hovioikeudessa käsiteltiin vuonna 2023 yhteensä 350 vakinaista tai määräaikaista virkaa/virkasuhdetta koskevaa nimitysasiaa (mukaan lukien käräjäoikeuksien tuomarin virat). Hovioikeuden haettavaksi julistamiin virkoihin/virkasuhteisiin saatiin hakemuksia yhteensä 457. Koska kukin hakemus voi kohdistua useampaan kuin yhteen virkaan, hakemuksia saatiin laskennallisesti yhteensä 1 924.

Vakinaiset tuomarin virat

Hovioikeuden kokoonpano, johon kuuluvat presidentti ja osaston johtajat, antaa tuomarinvalintalautakunnalle lausunnon hovioikeuspiirin käräjätuomarin ja käräjäoikeuden päällikkötuomarina toimivan laamannin sekä hovioikeudenneuvoksen vakinaista virkaa koskevassa nimitysmenettelyssä. Lausuntoja annettiin vuonna 2023 seuraavasti:

Hovioikeuden tuomarin virat

25 virkaa, 262 virkahakemusta ja 72 eri hakijaa, 7 haettavaksi julistamista.

Hovioikeuspiirin käräjäoikeuksien tuomarin virat

44 virkaa, 924 virkahakemusta ja 267 eri hakijaa, 15 haettavaksi julistamista.

Määräaikaiset tuomarin virkasuhteet/tehtävät

Hovioikeus teki myös lukuisia nimityksiä hovioikeudenneuvoksen tai osaston johtajan määräaikaiseen virkasuhteeseen/tehtävään:

Määräaikaiset tuomarin virkasuhteet/tehtävät, jotka on julistettu haettavaksi

35 virkaa, 727 virkahakemusta ja 85 hakijaa, 6 haettavaksi julistamista. Luvut sisältävät 11 tuomarinkoulutuslautakunnan haettavaksi julistamaa asessorin virkaa, joiden osalta hovioikeus laati esityksen korkeimmalle oikeudelle, joka teki nimityspäätöksen.

Määräaikaiset (alle 6 kk:n) tuomarin virkasuhteet, joita ei ole julistettu haettavaksi

25 määräaikaista virkasuhdetta.

Kielituomarin virat

Valtioneuvoston asetuksen 13.10.2016/866 mukaan Helsingin hovioikeudessa tuli olla neljä hovioikeudenneuvoksen virkaa, joihin kielitaitoa koskevana kelpoisuusvaatimuksena on tuomioistuinlain (673/2016) 10 luvun 11 §:ssä tarkoitettu kielitaito. Hovioikeudessa työskenteli vuonna 2023 viisi hovioikeudenneuvosta, jotka täyttivät tämän kelpoisuusvaatimuksen.

Esittelijän virat

Vakinaisiin esittelijän virkoihin tehtiin 20 nimitystä vuonna 2023. Määräaikaisiin virkasuhteisiin nimitettiin yhteensä 22 uutta esittelijää. Avoimia hakemuksia saapui 30 kappaletta.

Kanslian virat

Hovioikeudessa tehtiin vuonna 2023 nimitykset seuraaviin vakinaisiin kansliahenkilökunnan virkoihin: kirjaamon notaarin Y 11 virka, apulaiskirjaajan Y 11 virka, 3 lainkäyttösihteerin (erityissihteerin) Y 10 virkaa, lainkäyttösihteerin Y 9 virka ja 2 virastomestarin Y 9 virkaa. Määräaikaisista kanslian virkasuhteista tehtiin 114 nimityspäätöstä.

Viestintä

Hovioikeus pyrkii kehittämään viestintää niin, että se vastaa avoimen tietoyhteiskunnan vaatimuksia. Viestinnän lähtökohtana on oma-aloinen ja aktiivinen tiedottaminen sekä laadukas asiakaspalvelu. Hovioikeuden ulkoisia internetsivuja pyritään jatkuvasti kehittämään asiakkaiden tarpeita paremmin palveleviksi.

Helsingin hovioikeus tiedottaa Twitter-tilinsä (@HelsinginHO) kautta hovioikeuden julkaisuista ratkaistuista. Myös hovioikeuden toimintaan ja lainkäyttöasioihin liittyvistä tiedotteista twiitataan.

Kertomusvuonna julkaistiin 27 lainkäyttöasiaa koskevaa tiedotetta.

Mediatuomaritoiminta

Hovioikeudessa on ollut vuonna 2023 kaksi mediatuomaria, joista toinen vaihtui lokakuussa Juha Hartikaisen siirryttyä kärjätuomariksi. Uutena mediatuomarina aloitti Pertti Lenkkeri, ja Miikka Kärki jatkoi tehtävässä. Mediatuomarit ovat toimineet yhteyshenkilöinä, joihin toimittajat ovat voineet ottaa yhteyttä hovioikeuden toimintaan liittyen. Mediatuomareiden X-tilin kautta on kerrottu hovioikeuden toiminnasta. Mediatuomarit ovat myös osallistuneet valtakunnallisen mediatuomariverkoston toimintaan. Verkosto järjesti marraskuussa Espoossa kansallisen mediatuomareiden tapaamisen, johon mediatuomarit osallistuivat. Lisäksi Miikka Kärki ja Juha Hartikainen osallistuivat marraskuussa Ruotsin mediatuomareiden vuosikokoukseen, jossa he esittelivät Suomen mediatuomaritoimintaa ruotsalaisille kollegoille. Mediatuomarit ovat osaltaan pyrkineet seuraamaan hovioikeuden ratkaisutoiminnasta käytävää uutisointia ja julkista keskustelua.

Lausuntotoiminta

Hovioikeus antoi vuonna 2023 muun ohessa seuraavat lausunnot:

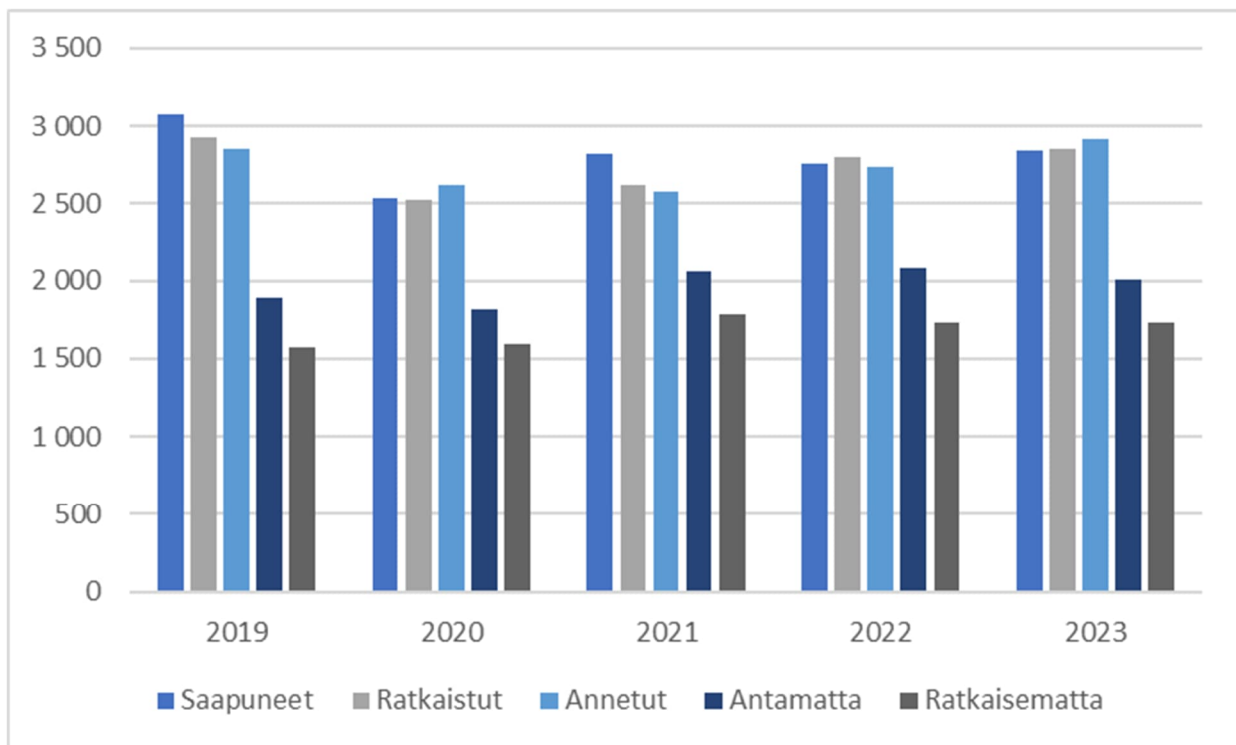
- Lausunto tuomioistuimien ulkopuolisen riidanratkaisun ja sovittelun kehittämiseksi tehdystä selvityksestä (7.3.2023)
- Lausunto julkisyhteisön vahingonkorvausvastuuta koskevan lainsäädännön uudistamista koskevasta työryhmämietinnöstä (17.3.2023)
- Lausunto vuoroasuvan lapsen elatusavun suuruuden arvioimista koskevasta oikeusministeriön ehdotuksesta (17.3.2023)
- Lausunto arviomuistiosta koskien etäyhteyksiä oikeudenkäynneissä (17.3.2023)
- Lausunto arviomuistiosta koskien pienriitamenettelyä (17.3.2023)
- Lausunto lautamiesten valintatavasta tehdystä arviomuistiosta (4.4.2023)
- Lausunto hallituksen esitysluonnoksesta Rajavartiolaitoksen rikostorjuntalain muuttamiseksi (30.5.2023)
- Lausunto arviomuistiosta koskien vaarallisimpien väkivaltarikollisten vapauttamisen edellytyksiä (31.5.2023)
- Lausunto oikeusministeriön selvityksestä koskien ei-kaupallisen sijaissynnytysjärjestelyn sallimista (1.6.2023)
- Lausunto aikuisten suojelua koskevasta komission ehdotuksesta (11.8.2023)
- Lausunto poliisin rikostiedustelulainsäädännön kehittämistarpeita koskevasta selvityshenkilön loppuraportista (17.8.2023)
- Lausunto rikosprosessin sujuvoittamista arvioineen työryhmän muistiosta (5.9.2023)
- Lausunto korkeimman oikeuden esityksestä koskien oikeudenkäymiskaaren muutoshakua korkeimpaan oikeuteen koskevien säännösten täydentämisestä (18.10.2023)
- Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle Nato SOFA:n ja Pariisin pöytäkirjan hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä niihin liittyviksi laeiksi (7.11.2023)
- Lausunto arviomuistiosta koskien ositusvaateen vanhenemista (7.11.2023)
- Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi Tullin rikostorjuntalain 3 luvun muuttamisesta (12.12.2023)

Edellä mainitut lausunnot on julkaistu Helsingin hovioikeuden internet-sivulla osoitteessa <https://oikeus.fi/hovioikeudet/helsinginhovioikeus/fi/index/lausunnot.html>.

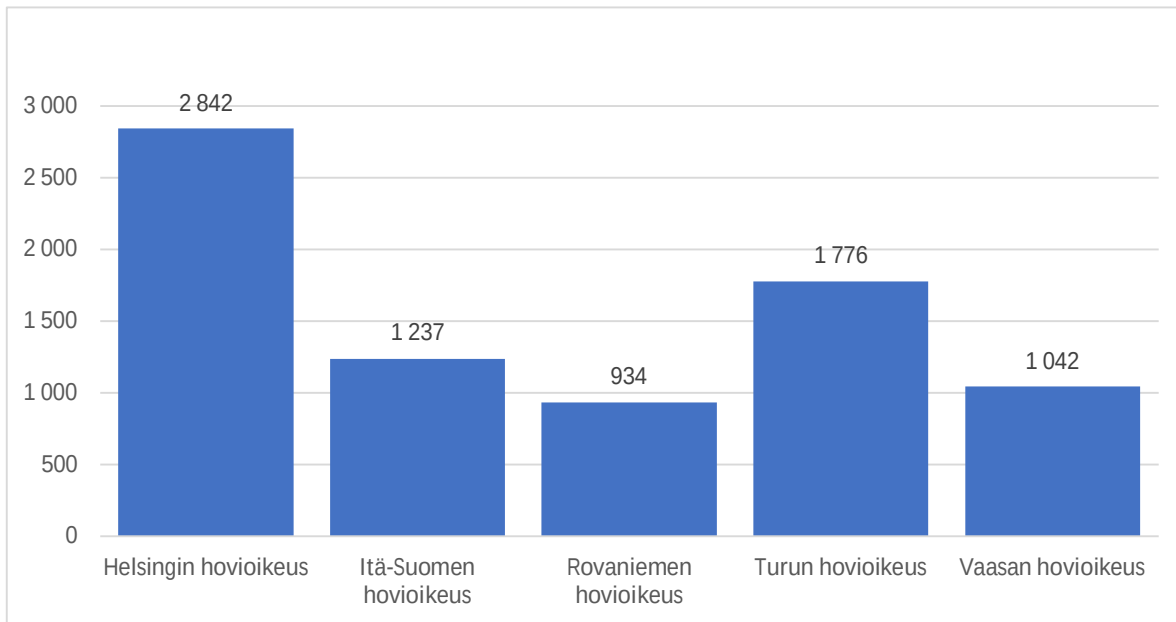
Liite 1 - Helsingin hovioikeuden tilastoja vuosilta 2019–2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Saapuneet	3 079	2 540	2 818	2 755	2 842
Ratkaistut	2 926	2 524	2 622	2 803	2 847
Annetut	2 847	2 616	2 577	2 735	2 914
Antamatta	1 891	1 815	2 056	2 076	2 004
Ratkaisematta	1 574	1 591	1 784	1 734	1 728

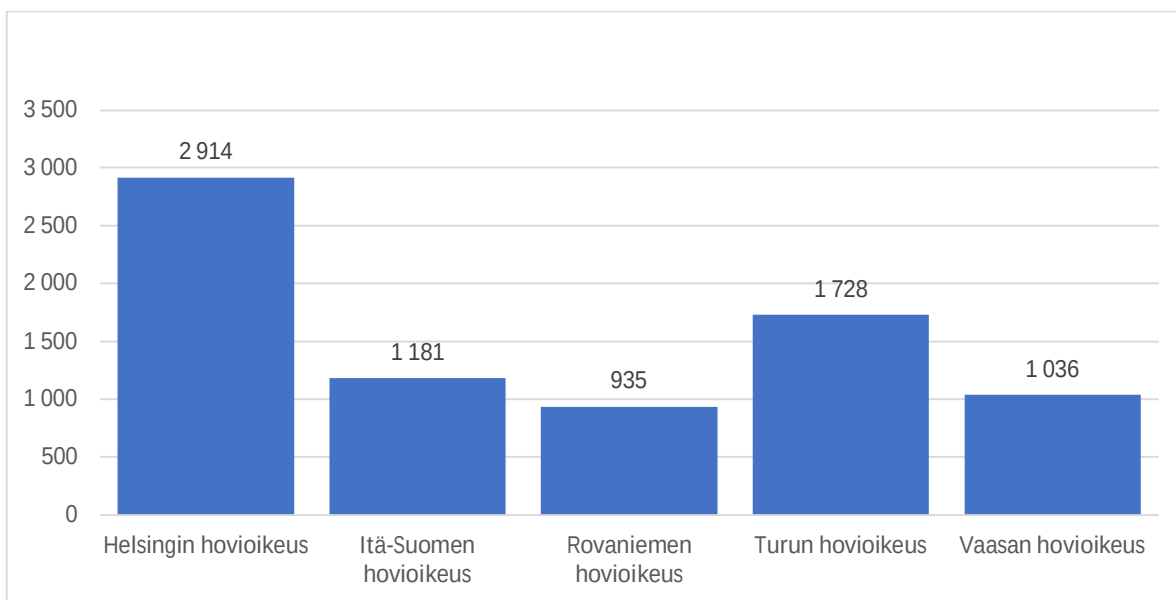
Hovioikeuksiin saapuneet ja hovioikeuksien antamat asiat vuonna 2023

Saapuneet

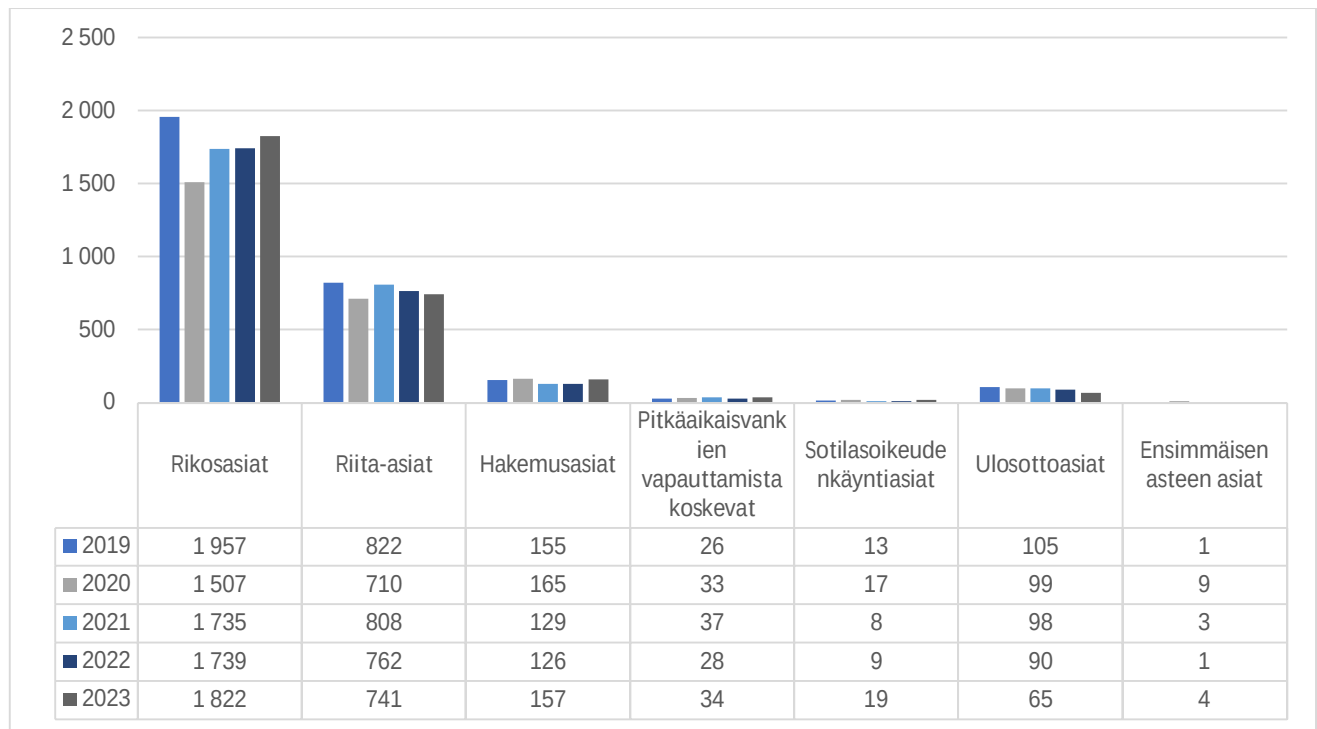
*Yhteensä 7 831

Annetut

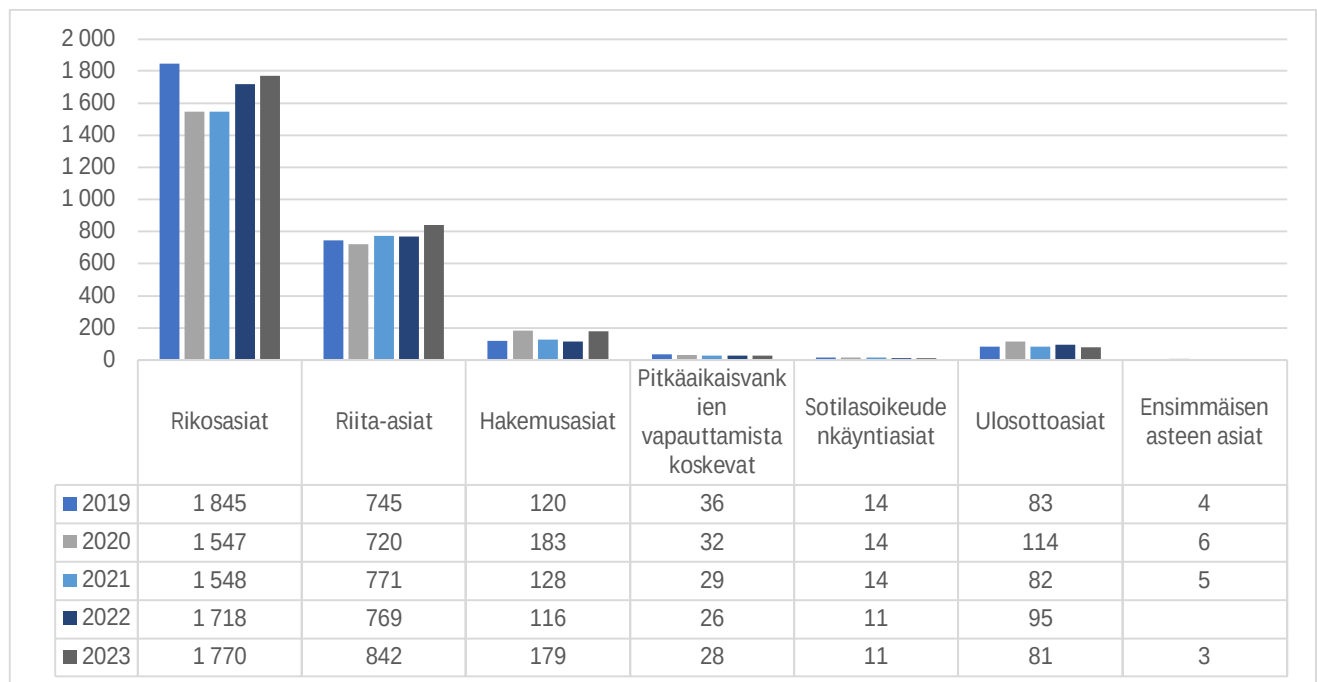

*Yhteensä 7 794

Helsingin hovioikeuteen saapuneet asiat asiaryhmittäin vuosina 2019–2023

Helsingin hovioikeuden antamat ratkaisut asiaryhmittäin vuosina 2019–2023

Käsittelyajat

Keskimääräiset käsittelyajat asiaryhmittäin vuonna 2023

	0-3 kk	3-6 kk	6-9 kk	9-12 kk	12-18 kk	Yli 18 kk	Lkm	Aika kk
Rikosasiat	625	255	173	127	248	342	1 770	9,6
Rii ta-asiat	226	221	98	54	74	169	842	9,7
Hakemusasiat	121	17	12	4	19	6	179	4,5
Pitkäaikaistankien vapauttamista koskevat asiat	0	1	1	6	15	5	28	14,4
Sotilasoikeudenkäyntiasiat	4	2	2	2		1	11	8,7
Ulosottoasiat	38	18	5	5	13	2	81	6,0
Ensimmäisen asteen asiat	1			1		1	3	12,7
Yhteensä	1 015	514	291	199	369	526	2 914	12,7
% kaikista	34,8 %	17,6 %	10,0 %	6,8 %	12,7 %	18,1 %		

Keskimääräiset käsittelyajat vuosina 2019–2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Keskimääräinen käsittelyajan kehitys (kk)	6,9	7,7	8,9	8,8	9,3
Esittelyt (kk)	4,9	5,3	5,6	5,6	5,9
Pääkäsittelyt (kk)	12,4	14,9	17,8	17,9	18,7
JKL evätty (kk)	3,3	2,6	2,8	3	3,4

Hovioikeuksien keskimääräiset käsittelyajat vuosina 2019–2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Helsingin hovioikeus	6,9	7,7	8,9	8,8	9,3
Itä-Suomen hovioikeus	3,7	3,7	4,0	4,1	3,8
Rovaniemen hovioikeus	4,4	4,4	4,9	5,2	6,0
Turun hovioikeus	6,3	7,2	6,5	6,7	6,5
Vaasan hovioikeus	5,8	6,0	4,8	4,7	5,1
Keskimäärin kaikki hovioikeudet	5,8	6,3	6,4	6,5	6,9

Jatkokäsittelylupa

Evätyt ja myönnettyt jatkokäsittelyluvut vuonna 2023

Jatkokäsittelylupa	Evätyt		Myönnetty		Myönnetty osittain		Yhteensä
	lkm.	%	lkm.	%	lkm.	%	lkm.
Helsingin hovioikeus	1 080	55 %	809	41 %	87	4 %	1 976
Itä-Suomen hovioikeus	446	54 %	350	42 %	33	4 %	829
Rovaniemen hovioikeus	390	52 %	336	45 %	27	4 %	753
Turun hovioikeus	579	45 %	634	50 %	67	5 %	1 280
Vaasan hovioikeus	399	53 %	339	45 %	16	2 %	754
Kaikki hovioikeudet	2894	52 %	2 468	44 %	230	4 %	5 592

Jatkokäsittelyluvan piiriin kuuluvien asioiden osuus kaikista saapuneista asioista vuonna 2023

	JKL:n piiriin kuuluvat asiat	Kaikki saapuneet asiat	JKL-asioiden osuus kaikista saapuneista
Helsingin hovioikeus	1 895	2 842	66,7 %
Itä-Suomen hovioikeus	895	1 237	72,4 %
Rovaniemen hovioikeus	730	934	78,2 %
Turun hovioikeus	1 305	1 776	73,5 %
Vaasan hovioikeus	799	1 042	76,7 %
Kaikki hovioikeudet	5624	7 831	71,8 %

Pääkäsittelyt ja pääkäsittelytunnit vuosina 2019–2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Pääkäsittelyiden lkm.	775	691	760	806	724
Osuus ratkaistuista %	26,5 %	27,4 %	29,0 %	28,8 %	25,4 %
Pääkäsittelytunnit	5 116	4 293	5 745	5 483	5 056
Keskimääräinen pääkäsittelyn kesto tunteina (tunti/pääkäsittelyiden lkm.)	6,6	6,2	7,6	6,8	7,0
Peruutetut pääkäsittelyt	213	409	327	321	220

Hovioikeuksien pääkäsittelyt ja pääkäsittelytunnit vuosina 2019–2023

	Pääkäsittelyiden lkm.	Osuus ratkaistuista %	Pääkäsittelytunnit
Helsingin hovioikeus	724	25,4 %	5 056
Itä-Suomen hovioikeus	270	22,9 %	1 353
Rovaniemen hovioikeus	200	21,1 %	1 227
Turun hovioikeus	460	26,2 %	2 403
Vaasan hovioikeus	269	25,8 %	1 210
Kaikki hovioikeudet	1923	24 %	11 249

Saapuneet asiat kärjäoikeuksittain ja asiaryhmittäin vuonna 2023

	E	H	R	S	SO	U	V	Yht	%
Helsingin hovioikeus		88					1	89	3,1 %
Helsingin kärjäoikeus		24	1 007	384	2	35		1 452	51,1 %
Itä-Uudenmaan kärjäoikeus		5	492	181		1		679	23,9 %
Länsi-Uudenmaan kärjäoikeus		6	322	176	1	29		534	18,8 %
Muut kärjäoikeudet					11			11	0,4 %
Muut	4	34	1		5		33	77	2,7 %
Yhteensä	4	157	1 822	741	19	65	34	2 842	

* E = ensimmäisen asteen asiat, H = hakemusasiat, R = rikosasiat, S = riita-asiat, SO = sotilasoikeudenkäyntiasiat, U = ulosottoasiat, V = pitkäaikaisvankien vapauttamismenettely

Muutoksenhaku korkeimpaan oikeuteen asiaryhmittäin vuosina 2019–2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Ensimmäisen asteen asiat	4	5	4		2
Hakemusasiat	22	13	15	16	21
Rikosasiat	298	264	250	280	320
Riita-asiat	212	203	220	211	229
Sotilasoikeudenkäyntiasiat	2	3	3		2
Ulosottoasiat	44	62	44	33	39
Pitkäaikaisvankien vapauttamismenettely	2	6	5	3	5
Yhtensä	584	556	541	543	618

Liite 2 - Helsingin hovioikeuden organisaatiokaavio

